

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ ഏകചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഏകചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീരാമസ്യ വനഗമനേനാന്തഃപുരസ്ത്രീണാം വിലാപഃ
പുരവാസിനാം സശോകാവസ്ഥാ ച

തസ്മിംസ്തു പുരുഷവ്യാഘ്രേ
നിഷ്ക്രാമതി കൃതാഞ്ജലൗ |
ആർതശബ്ദോ ഹി സഞ്ജജേത
സ്ത്രീണാമന്തഃപുരേ മഹാൻ || 2.41.1 ||

അനാമസ്യ ജനസ്യാസ്യ
ദുർബലസ്യ തപസ്വിനഃ |
യോ ഗതിഃ ശരണം ചാസീത്
സ നാമഃ ക്വ നു ഗച്ഛതി || 2.41.2 ||

ന ക്രുധ്യത്യഭിശസ്തോഽപി
ക്രാധനീയാനി വർജയൻ |
ക്രൂദ്ധാൻ പ്രസാദയൻ സർവാൻ
സമദുഃഖഃ ക്വ ഗച്ഛതി || 2.41.3 ||

കൗസൽയായാം മഹാതേജാ
യഥാ മാതരി വർതതേ |

തഥാ യോ വർതതേത്സ്മാസു
മഹാത്മാ ക്വ നു ഗച്ഛതി || 2.41.4 ||

കൈകേയോ ക്ലിശ്യമാനേന
രാജ്ഞാ സഞ്ചോദിതോ വനം |
പരിത്രാതാ ജനസ്യാസ്യ
ജഗതഃ ക്വ നു ഗച്ഛതി || 2.41.5 ||

അഹോ നിശ്ചേതനോ രാജാ
ജീവലോകസ്യ സങ്ക്ഷയം |
ധർമ്യം സത്യവ്രതം രാമം
വനവാസേ പ്രവത്സ്യതി || 2.41.6 ||

ഇതി സർവാ മഹിഷ്യസ്താ
വിവത്സാ ഇവ ധേനവഃ |
രുരുദുശ്ശൈവ ദുഃഖാർതാഃ
സസ്വരം ച വിചുക്രൂശുഃ || 2.41.7 ||

സ തമന്തഃപുരേ ഘോര -
മാർതശബ്ദം മഹീപതിഃ |
പുത്രശോകാഭിസന്തപ്തഃ
ശ്രുത്വാ ചാസീത് സുദുഃഖിതഃ || 2.41.8 ||

നാഗ്നിഹോത്രാഞ്യഹൂയന്ത
നാപചൻ ഗൃഹമേധിനഃ |
അകൂർവൻ ന പ്രജാഃ കാർയം
സൂര്യശ്ചാന്തരധീയത || 2.41.9 ||

വ്യസൃജൻ കവലാൻ നാഗാ
ഗാവോ വത്സാൻ ന പായയൻ |

പുത്രം പ്രഥമജം ലബ്ധ്വാ
ജനനീ നാഭ്യനന്ദത || 2.41.10 ||

ത്രിശങ്കുർലോഹിതാംഗശ്ച
ബൃഹസ്പതിബുധാവപി |
ദാരുണാഃ സോമമഭ്യേത്യ
ഗ്രഹാഃ സർവേ വ്യവസ്ഥിതാഃ || 2.41.11 ||

നക്ഷത്രാണി ഗതാർചീംഷി
ഗ്രഹാശ്ച ഗതതേജസഃ |
വിശാഖാശ്ച സധുമാശ്ച
നഭസി പ്രചകാശിരേ || 2.41.12 ||

കാലികാനിലവേഗേന
മഹോദധിരിവോത്ഥിതഃ |
രാമേ വനം പ്രവ്രജിതേ
നഗരം പ്രചചാല തത് || 2.41.13 ||

ദിശഃ പർയാകുലാഃ സർവാ -
സ്തിമിരേണേവ സംവൃതാഃ |
ന ഗ്രഹോ നാപി നക്ഷത്രം
പ്രചകാശേ ന കിഞ്ചന || 2.41.14 ||

അകസ്മാന്നാഗരഃ സർവോ
ജനോ ദൈന്യമുപാഗമത് |
ആഹാരേ വാ വിഹാരേ വാ
ന കശ്ചിദകരോന്മനഃ || 2.41.15 ||

ശോകപർയായസന്തപ്തഃ
സതതം ദീർഘമുച്ഛസൻ |

അയോധ്യായാം ജനഃ സർവ -

ശ്ചുക്രോശ ജഗതീപതിം || 2.41.16 ||

ബാഷ്പപർയാകുലമുഖോ

രാജമാർഗഗതോ ജനഃ |

ന ഹൃഷ്ടോ ലഭ്യതേ കശ്ചിത്

സർവഃ ശോകപരായണഃ || 2.41.17 ||

ന വാതി പവനഃ ശീതോ

ന ശശീ സൗമ്യദർശനഃ |

ന സൂര്യസ്തപതേ ലോകം

സർവം പർയാകുലം ജഗത് || 2.41.18 ||

അനർഥിനഃ സുതാഃ സ്ത്രീണാം

ഭർതാരോ ഭ്രാതരസ്തഥാ |

സർവേ സർവം പരിത്യജ്യ

രാമമേവാൻവചിന്തയൻ || 2.41.19 ||

യേ തു രാമസ്യ സുഹൃദഃ

സർവേ തേ മൂഢചേതസഃ |

ശോകഭാരേണ ചാക്രാന്താഃ

ശയനം നൈവ ഭേജിരേ || 2.41.20 ||

തതസ്ത്വയോധ്യാ രഹിതാ മഹാത്മനാ

പുരന്ദരേണേവ മഹീ സപർവതാ |

ചചാല ഘോരം ഭയശോകദീപിതാ

സനാഗയോധാശ്വഗണാ നനാദ ച || 2.41.21 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ

അയോധ്യാകാണ്ഡേ ഏകചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ||